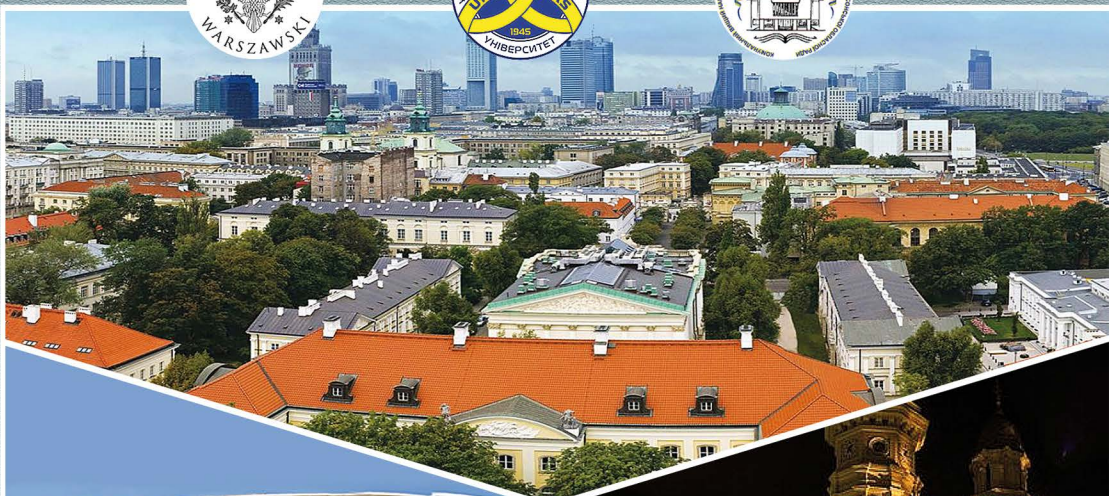

WSPÓŁCZESNE TRENDY ROZWOJU EDUKACJI I NAUKI W KONTEKŚCIE INTERDYSCYPLINARNYM.

DIALOG KULTUR JAKO CZYNNIK INTEGRACJI

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ В ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНОМУ КОНТЕКСТІ.

ДІАЛОГ КУЛЬТУР ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ

2019

Варшава – Ужгород – Херсон

2019

Warszawa – Użhorod – Chersoń

CENTRUM KSZTAŁCENIA NAUCZYCIELI JĘZYKÓW OBCYCH I EDUKACJI EUROPEJSKIEJ
UNIwersytetu warszawskiego
ЦЕНТР ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ОСВІТИ
ВАРШАВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
UNIwersytet narodowy w użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
AKADEMIA KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO W CHERSONIU
ХЕРСОНСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

**WSPÓŁCZESNE TRENDY ROZWOJU EDUKACJI I NAUKI
W KONTEKŚCIE INTERDYSCYPLINARNYM.**

DIALOG KULTUR JAKO CZYNNIK INTEGRACJI

Pod redakcją:

Ivan Zymomrya, Vasyl Ilnytskyj, Danuta Romaniuk, Agnieszka Sochal

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ОСВІТИ І НАУКИ
В ІНТЕРДИСЦИПЛІНАРНОМУ КОНТЕКСТІ.**

ДІАЛОГ КУЛЬТУР ЯК ЧИННИК ІНТЕГРАЦІЇ

За редакцією:

Іван Зимомря, Василь Ільницький, Данута Романюк, Аґнешка Сохал

Warszawa – Użhorod – Chersoń
2019

Варшава – Ужгород – Херсон
2019

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
С 91

Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті. Діалог культур як чинник інтеграції / [редактори-упорядники: І. Зимомря, В. Ільницький, Д. Романюк, А. Сохал]. – Варшава – Ужгород – Херсон: Посвіт, 2019. – 290 с.

Współczesne trendy rozwoju edukacji i nauki w kontekście interdyscyplinarnym. Dialog kultur jako czynnik integracji / [red.: I. Zymomyra, W. Ilnytskyj, D. Romaniuk, A. Sochal]. – Warszawa – Użhorod – Chersoń: Posvit, 2019. – 290 s.

ISBN 978-617-7235-50-6

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей IV-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку освіти і науки в інтердисциплінарному контексті». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, педагогіки, філології, краєзнавства, туристознавства, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; **V.Boychuk**; dr **P.Davydov**; dr **O.Zubchuk**; dr hab., prof. **R.Korsak**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Newmerzycka**; dr **O.Zymomyra**; dr **M.Pahuta**.

Редакційна колегія:

доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; **В.Бойчук**; кандидат філософських наук, доцент **П.Давидов**; кандидат філософських наук, доцент **О.Зубчик**; доктор педагогічних наук, проф. **Р.Корсак**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; кандидат філологічних наук, доц. **І.Зимомря**; кандидат педагогічних наук, доц. **М.Пагута**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Jan Grzesiak

dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Ян Гжесяк

д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

© І. Зимомря, В. Ільницький, Д. Романюк, А. Сохал, 2019
© Посвіт, 2019

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Буравльова Т. Зв'язок та вплив українського середовища на музичну діяльність П. Чайковського.....	9
Бучок Л. Фортепіанна творчість закарпатських композиторів др. пол. XX – поч. XXI ст. у дискурсі інтенціонально-культурологічного методу аналізу новітніх стилеутворювальних процесів.....	10
Грищенко Т. Всеукраїнське агрономічне товариство на Першій Всесоюзній сільськогосподарській і кустарно-промисловій виставці (1923).....	12
Екман М. Естетизація художніх образів «Добре темперованого клавіру» Й. С. Баха у музикознавстві.....	14
Заблодська Г. Західноєвропейські та українські традиції символізму у вокальному циклі С. Воробйова «Маятник» на вірші Ю. Балтрушайтиса.....	16
Зякун А. Пам'яткоохоронні заходи на Україні в перше десятиліття радянської влади.....	17
Ільницький В. Основні завдання політвиховної роботи у ВО 4 «Говерля» (1944–1945).....	19
Калиниченко Я. Регіонально-національні особливості харківської композиторської школи.....	22
Лісовська О. Спілка краєзнавців в соціокультурному просторі незалежної України.....	24
Михайлова Е. Поліаспектність поняття «фортепіанна школа».....	26
Мухіна Л. Сучасні проблеми вокального виконавства на основі традицій європейського академічного вокального мистецтва.....	28
Мякінченко І. Православна церква України та зміни в структурі релігійної мережі (кінець 2018 – початок 2019 рр.).....	29
Путря Н. Емоційне підґрунтя та глибинний символізм творів Й. С. Баха.....	30
Рудницька Л. Формування освітнього середовища робітничого поселення с. Рокитне Волинської губернії на початку XX століття.....	32
Святненко А. Значення Української греко-католицької церкви у поглядах І. Геля.....	35
Стефіна Н. До проблеми формування вокально-слухових навичок у майбутнього вокаліста-виконавця в процесі фахової підготовки.....	37
Ульянич А. Археологія ідентичності в системі сучасного історичного знання.....	39
Чижов О. Розвиток громадського музейництва на Сумщині у другому десятиріччі XXI ст.....	41
Шевченко А. Історична антропологія та історична феноменологія: у пошуках альтернативних моделей історичного дослідження.....	43
Ярко М. Архітектоніка світу музики: герменевтична рецепція інформаційних конструктів її інваріанту.....	44

ПЕДАГОГІКА. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Al-Khatib M. Ucz wizualnie! Aplikacje prezentacyjne w chmurze dla glottodydaktyków.....	47
--	----

Андрощук І., Андрощук І., Хомовський В. Діалог культур в контексті підготовки майбутніх педагогів.....	51
Антоненко І. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців зі зв'язків з громадськістю.....	53
Арістова Н. Формування рефлексії професійно-філологічної діяльності: реалізація положень рефлексійного підходу.....	55
Баяновська М. Етичні виховні справи – базовий концепт духовно-морального виховання.....	57
Блудова Ю. Студентський workshop – ефективний інструмент освіти.....	59
Булеза Б. Теорія і практика профілактичної роботи з наркозалежною молоддю в США.....	60
Воронко Г. Використання поетичної та художньої творчості Великого Кобзаря в роботі з дошкільнятами.....	62
Гавриленко Ю. Компетентність майбутніх диригентів хору: теоретичний аспект.....	64
Галушко Н. Гуманістична спрямованість освіти як чинник формування у майбутніх учителів гуманістичного світогляду.....	65
Данко Д. Підготовка майбутніх соціальних працівників до медико-соціальної роботи.....	67
Дзюбинська Х. Освіта дорослих як перспектива для розвитку українських університетів.....	69
Dimoglova O. Analysis of the present state of marine engineers` professional training.....	71
Дмітренко Н. Роль метакогнітивних стратегій у навчанні.....	72
Дрозіч І. Застосування методів виробничого навчання для підготовки майбутніх кухарів у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.....	73
Зверюк Р. Методичні труднощі роботи з архівними рукописами при проведенні історико-педагогічного дослідження наукової спадщини Якіма Яреми.....	75
Іванова В., Іванова С., Непша О. Педагогічні умови формування знань про природу у дітей дошкільного віку.....	77
Ільїна О. Проблеми гендерного виховання.....	79
Канюк О., Кіш Н. «Етюд» як один із інноваційних інтерактивних методів навчання іноземної мови за професійним спрямуванням.....	81
Кисла Н. Національно-патріотичне виховання студентів у ВНКЗ «Білгород-Дністровське педагогічне училище» Одеської області.....	82
Кіш Н., Канюк О. Узагальнення наукових підходів до розуміння сутності поняття «культура іншомовного професійного спілкування» майбутніх інженерів.....	84
Коврей Д. Сутність поняття толерантності у сучасному полікультурному соціумі.....	86
Козловська І., Стечкевич О. Інноваційні методики інтегративного навчання учнів професійно-технічних навчальних закладів.....	88
Козловський Ю. Можливості використання фракталів у науково-навчальній діяльності закладів вищої освіти.....	90
Козубовська І., Васків С., Іваничко І. Міжкультурна компетентність як важлива умова успішної професійної діяльності фахівця в поліетнічному регіоні.....	92
Козубовський Р., Постолок М. Зарубіжний досвід підготовки студентської молоді до волонтерської діяльності.....	94
Колодійчук Н. Рецептивні та репродуктивні лексичні навички.....	96

спадщині Якіма Яреми. *Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology*, VI (68), Issue: 164, 2018 May. С. 62–65.

2. Яким Ярема. 1884-1964. Бібліографічний покажчик / упоряд. С. Ярема, Л. Ярошевська. Львів: Наукове товариство імені Шевченка, 1995. 48 с.

3. Ярема Я. Виховування до правдомовности. *Рукопис. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*, Ф. 12, Оп. 1, Спр. 49. б/д. 30 арк.

4. Ярема Я. До методики навчання чужої мови в нищих клясах. *Рукопис. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Ф. 12. Оп. 1. Спр. 46. 1932 р. 22 арк.

5. Ярема Я. Психологічна характеристика професії бібліотекаря. *Книголюб*. Прага, 1929. Кн. 1/2. С. 18–47.

6. Ярема Я. Психологія і професійний добір. *Яким Ярема / [Упорядкув., ред. і прим. С. Яреми; За заг. ред. Д. Герцока]*. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. С. 217–227.

7. Ярема Я. Психологія учительського звання – типологія. *Рукопис. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Ф. 12. Оп. 1. Спр. 47. 1935 р. 23 арк.

8. Ярема Я. Ступні морального розвитку. *Рукопис. Науковий архів Наукової бібліотеки Національного університету «Києво-Могилянська академія»*. Ф. 12. Оп. 1. Спр. 48. 1937 р. 19 арк.

Валентина ІВАНОВА, Світлана ІВАНОВА, Олександр НЕПША
(Мелітополь, Україна)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗНАЙОМІСТЬ ПРО ПРИРОДУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Педагогічні умови — основний компонент педагогічної системи; вони повинні відображати сукупність можливостей освітнього та матеріально-просторового середовища; для них характерна зміна і розвиток з плином часу [1].

Однією з педагогічних умов формування у дошкільнят знань про оточуючий світ є проведення екскурсій в природу. Екскурсія в природу — пізнавальна групова поїздка, походи з дітьми в парк, ліс, поле, на берег річки, спрямована на ознайомлення дітей з природою їх місцевості, спостереження за змінами погодних умов, а також рослин, тварин, птахів, комах. Фундамент конкретних уявлень про рідної природи закладається в процесі екскурсій. Діти знайомляться, з природою через звук, запах, форму в розвитку і зміні з усім багатством її фарб. За допомогою зору, слуху, дотику, нюху починається пізнання природного оточення. Дошкільнята отримують можливість безпосередньо знайомитися з властивостями і якостями предметів, явищ шляхом спостережень, в ході виконання завдань ігрового або практичного характеру на екскурсіях. На основі сенсорного розвитку здійснюється формування естетичних почуттів, виникають розумові процеси, працює уява. Екскурсії повинні проводитися систематично для більш успішної пізнавальної діяльності дитини принаймні один раз в сезон. Це дозволяє спостерігати і вивчати різні об'єкти і явища природи [2, 8].

Система екскурсій дозволяє сформувати взаємодію з природою усвідомлене і дбайливе ставлення до об'єктів живої і неживої природи на основі безпосереднього контакту з живими об'єктами і різними формами. Щоб показати стан природи у всіх її різновидах, необхідно організувати екскурсії на різних об'єктах навколишнього середовища — лука, ліс, ставок, вулиця. Чагарники, трав'яністі рослини і численні дерева у всьому своєму різноманітті дають можливість показати дітям адаптацію рослин до умов життя. Діти спостерігають за ними в різні

пори року. Для розвитку пізнавального інтересу проводяться такі екскурсії, вони сприяють глибокому засвоєнню знань про природу, поступове ускладнення знань створює сприятливі умови [2]. Діти на екскурсіях в лісі знайомляться з різноманіттям дерев, такими як ялина, осика, горобина і т.ін. Дошкільнята вчатьсЯ берегти природу не травмувати дерева не зривати листя, заготовляють ягоди для зимуючих птахів. Екскурсії на луку дають можливість дітям побачити різноманітність трав і комах, вчатьсЯ не м'яти і не рвати траву. Екскурсії на водойму вчать дітей не засмічувати природу. Свідоме і дбайливе ставлення до об'єктів живої і неживої природи дозволяє формувати природні екскурсії завдяки контакту з живими і неживими об'єктами природи. Під час екскурсій в природу дітям потрібно говорити про елементарні природоохоронні заходи, разом можна розвішувати годівниці для птахів, стежити за тим щоб у них був корм. На кожній екскурсії діти, повинні класифікувати знання про об'єкти природи або явище [3, 4].

Природознавча екскурсія планується з певним змістом, засвоєння якого є обов'язковим для всіх дітей. Одне і те ж завдання планується до тих пір — поки знання не будуть засвоєні всіма дітьми. Такі теми як «явище природи» розкривають екскурсії в природу, можна проводити спостереження в певні пори року розповідаючи дошкільнятам про ознаки осені, весни, літа і зими місцем екскурсії може бути ліс, парк, поле на цих екскурсіях можна розглядати одне й теж дерево впродовж року, можна навесні говорити про первоцвіти, можна говорити на тему що росте в лісі в той чи інший час року говорити про життєвий цикл тварин так само говоримо про зимовий період сніг, лід навесні і восени про грози, про вітер як звірі зиму зустрічають, говорити і спостерігати природні та погодні явища град, сніг, туман, гроза, веселка, дощ, ураган, повінь, снігопад і т.ін. На екскурсії за темою «Птахи наших лісів» необхідно розповісти про перелітних птахів, зимуючих птахів; розповісти про їх особливості, забарвлення, розміри, місця проживання, які видають звуки. На природі з групою дошкільнят говоримо на тему «дерева рідного краю» про їх особливості скільки років живуть дерева, розміри, забарвлення. Планування екскурсій на тему «Водойми», «Тварини рідного краю», «Рослини» здійснюється з урахуванням місцевих умов і сезонних змін. Знайомство дітей з яскравими і цікавими об'єктами рослинного і тваринного світу, сезонними явищами, характерними для даної місцевості забезпечує педагог [3].

Етапи проведення природознавчої екскурсії:

1. Підготовчий (організаційний) етап включає в себе визначення мети, дати і місця проведення екскурсії, розробку маршруту, інформування батьків і дітей, продумування і написання концепції проведення екскурсії, підготовка спорядження при необхідності, оформлення необхідних документів для виходу за межі установи.

2. Основний етап охоплює колективне спостереження за природою, розповідь, використання в екскурсії дидактичних ігор, проведення вікторин на запропоновану тему, спільний збір природного матеріалу.

3. Заключний етап — включає в себе підведення підсумків екскурсії, діти старшого дошкільного віку за допомогою творчих завдань можуть висловити своє ставлення до природи, тварин або рослин побачених під час екскурсії [5, 6].

Екологічне виховання є важливою складовою гармонійного розвитку дітей дошкільного віку, яке в повному обсязі проводиться під час екскурсій в природу своєї місцевості. З цією метою вирішенню поставлених завдань екологічного спрямування приділяти якомога більше уваги і, дітям злагоджено. Екологічне виховання необхідно дитині дошкільного віку для того, щоб своєчасно сформувати позитивну особисту думку і навчити любити навколишню живу природу. Екологічне виховання допомагає дітям отримати базові знання про явища, які відбуваються в живій і неживій природі [7, 9].

ЛІТЕРАТУРА

1. Дубяга С.М., Фефілова Т.В., Ткаченко С.В. Проблеми наступності і перспективності дошкільної та початкової ланок освіти. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2011. № 7. С. 186–191.

2. Дубяга С.М. Екскурсія в природу як форма організації навчального процесу з природознавства у початковій школі. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції із міжнародною участю «Північне Приазов'я: проблеми регіонального розвитку у міжнародному контексті», Мелітополь, 14.09.2017 р.* Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького. 2017. С. 19–22.

3. Дубяга С.М., Непша О.В., Дорошко Г.І. Формування поняття про екологічні зв'язки в природі в учнів початкових класів на уроках «Природознавства». *Екологія – філософія існування людства: зб. наук. праць.* Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2018. С. 24–27.

4. Іванова В., Косьяненко О. Екологічна освіта та природоохоронна робота навчальних закладах держави. *Еврика.* (2). 2015. № 2 С. 59–61.

5. Мацюра О.В., Солоненко А.М. Екологічна стежка як активний засіб формування принципів екологічного гуманізму. *Постметодика.* 2005. № 4–5. С. 72–75.

6. Непша О.В., Яровой Д.В. Особливості організації та проведення географічних екскурсій. *Актуальные научные исследования в современном мире: сб. научных трудов.* Переяслав-Хмельницький, 2017. Вып. 7(27). С. 6–10.

7. Прохорова Л.А., Зав'ялова Т.В., Непша О.В. Екологічна освіта та виховання молоді як основа екологічної культури суспільства. *Дискурс в умовах мінливості соціокультурного простору: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю.* Мелітополь: Видавництво МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2018. С. 143–146.

8. Тамбовцев Г., Іванова В., Сапун Т.О. Роль і значення екскурсій у природу в екологічному вихованні школярів. *Формування стратегій міжкультурної комунікації особистості учня в онтогенезі: від методики до методології: тези Міжнар. наук.-практ. конф. (13–14 вересня 2018 р.).* Мелітополь: ФОП Однорог Т.В. 2018. С. 208–210.

9. Федорова О.В. Організація природоохоронної роботи учнівської молоді в школах країни: історичний аспект. *Проблемы современного педагогического образования.* 2015. № 48–2. С. 215–221.

Олена ІЛЬІНА
(Харків, Україна)

ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОГО ВИХОВАННЯ

Сучасні вимоги до сфери освіти обумовлені зростанням науково-технічного потенціалу, неможливого без уміння генерувати, оцінювати і реалізовувати інноваційні ідеї; виникненням нових знань і спеціальностей, ведучих до зміни гендерного співвідношення в суспільно необхідній структурі трудових ресурсів, зсуву пріоритетів, показників престижності; міждисциплінарним характером нових напрямів освітніх, наукових і трудових діяльності. У зв'язку з цим ми можемо говорити не лише про нагальну необхідність, але і про реальну можливість введення гендерної проблематики у вузівську освіту, оскільки гендерні дослідження співзвучні актуальному завданню інтеграції гуманітарного знання.

Враховуючи зміни в останні десятиліття стосовно гуманізації сімейного, професійного та громадського життя, появу чисельних гендерних студій, гендерних теорій тощо, можна констатувати активне просування й утвердження гендерного підходу в освітній галузі.

Проблема гендера в педагогічній науці досить нова, хоча деякі аспекти знаходились у колі інтересів багатьох науковців, а саме: опанування основ гендерної компетентності, гендерних особливостей змісту роботи з дітьми дошкільного віку (С. Марутян, Н. Плисенко, Т. Реліна, Л. Таранікова, С. Шаповалова), набуття ознак теоретичної і практичної готовності до гендерного виховання й освіти нової генерації підростаючого покоління (Л. Булатова, В. Кравець, Л. Штильова).